

סופרים

לשו"ג ה"א

תיקון

מערכת א'

והוא הר"ח"ס וכדל"ה שם במדרכי ס' תרכ"ט:
סק"ט ר"א בר נתן הוא ראב"ן ומ"ש בחומ' הל"ן מ"ו
ע"כ רבינו אבון ז"ל ראב"ן וכו"ה שם במדרכי:
ס"כ קרוב לכנה"ג והיינו דודו דלמא היתה
אחותו דכנה"ג והרב
שדה יהושע:

סרי"ח אלעזר מקראקא בהרב שמואל והוא
הנ"מ
שמואל שמעלקי מרגליות אנד"ק עלקוב נכד
הנ"י בעל מנ"ש:
סרכ"ו אפרים ב"ץ במו"ה יעקב במו"ה אפרים
ומ"ש בעל קריה נאמנה
אפרים במו"ה אהרן הוא טעוה:
סרל"ו רבינו אשר ובהר"ח ה"ה חפ"לן פי"ד
מלאתי ש"י וכן שמעתי
ממורי אחי ע"ש:

מערכת ב

ס"כ בחיי כ' ס"פ חקת ונפ"י בשלח הניח
להדיח דברי הרד"ק
במכלול, ומ"ש שהניח מודי רביוט שלמה חפתי
ולא מלאתי רק מורי הר"ש ברה"ה:
סל"ו רבינו ברוך טארץ י"ן וזה שנסתפק
בכנה"ג אה"ע
סז"ח א"ס הוא רבינו ברוך ממנצ"ל ז"ע וכי
מנצ"ל לארץ י"ן יהושע.
סמ"ב ברוך צאני ואולי הוא ברוך דלמי הובא
בנחל קדומים פ' שמות פ"ה:

מערכת ג

ס"ו גדלי' קדריבארו ודוע כי דברי ריבז
עברו צ"מ וצ"ן הרב
מהרמ"ל כמבואר בס' טובה תוכחת:
ס"ז רבינו גרשום וראה לא בדלח ר"ב עד
שהר"אס כחצו עליו בזה"ל
פ' בשלח ע"פ חידד למלך מלכים שרבינו גרשום
חולק עם האגדה בזה ע"ש:
סס בקונטרס אחרון ס"ו ושם כ"י שאר לשונות
היינו גדולי הדיינים גדולי העתים וגדולי
מנהיגים ע"ש:
סס ס"י ור"א הגדול כ"י ילחק כ"י יהושע
החסיד כ"י יקר תלמיד
ר' שמעון הגדול ממנצ"ל:

מערכת ד

ס"י מ' דוד נישא נפטר בלונדון כ"ה ענה חפ"ת
כ"ה

ס"י וחתנו הרב לוח הפנים וה"ל יד ושם
נס במלחמה עס"ס
לחס הפנים (ד' הענף) ונפטר בירה תשרי תמ"ג:
סכ"ג וה"ל חי' על מ"ס ב"ב הובא בשו"ת
אלשקר סל"ט:

סל"ד הני אברהם והוא בנימין נ"ט ע"ה
ובסה"ד הני' אביו:
סל"ו אברהם זכשן עשו"ת הר"אס ומהרי"ק
סל"ז וה"י מניה ספר
תהלים עם ס' הרד"ק (נאסולי רמ"ו):
ס"ס זרע אברהם ב"ח וע"ס מור וקציעה
ה"ב בלוח התקון
והשמטות ע"ש:
ספ"ה וקברוהו בוורונא (כס' רס"ט):
ספ"ט ר"א י' עזרא ונפטר בעיר ככול כה"י:
סס בשבח הראב"ע בסכ"ו וכו"ל בשנה
הראב"ע ואנכי
ראיתי חידושי מסכ"י:

סל"ד ומביא מדבריו מור"ם ויותר נ"ל
דהר"א הנזכר
סס ר"ת הר"י מפרגנ הנזכר בתה"ד ס"ט
ועוד סס כ"פ ושו"ת מהרי"ו ס' קס"ד:
סל"ט ר' אברהם קונקי וה"י בימי הרמ"ו
והנ"מ אברהם ישראל
זאבי ה' חתנו וה"י פ"ה נס בפונא אלל הנ"מ
נפתי הכהן:
סק"ג ר' אברהם רווינו נפטר במנטובה (כ"ט
כסליו תע"ד) ע'
נכול בנימין:

סק"ה ר' אברהם ראזאנים נפטר בעה"ק
ירושלים (ה"י

חסון תק"ד):
סקמ"ד אייויק שמיין נפטר בריגנסבורג (ה'
ר"ה רכ"ו):
סקע"ו חי' פ"י זרעים וכן על מ"ס סקלים
(ספד"מ ת"ע):
סקז"ג ר"א שמואל עתה"ד ס"ט ויש"ש יבמות
יבמות סל"ד ודקדוקי סופרים
ה"ה דמ"ה:
סקז"ד ר"א שמואל ואולי הוא ר"א מטולטילה
הנזכר בס' החניא ומ"ש
נסה"ד והוא הראב"ן טעוה זה נלמח מספר
שה"ק וז"ע:

סקז"ו ראב"י תלמיד רבינו שמשון וכ"כ
בקוב"ד
ודכריהם נובעים בל"ס מל' העור או"ה ס'י
תקס"ו ואולם ס"ס סס דנפסקי הרא"ה ס"ה
כ' ששע מרכו ר"א כ"י שמיין (ול"ל שמואל)

סופרים

לשונם ח"א

תיקון

ס' נ"ד ר' דן ועשו"ת בשמים ראש :

מערכת ח

ס'ד חיים אסמאליץ ז"ל אסמאעל :
סמ"כ חיים ו' עטר נפטר נחש תמוז ע"ז כו :

מערכת יו"ד

סכ"ט ר"י החסיד הוא ר"י מפרים וזע"ק
דר"י מפרים ה' בר' יצחק
ונפטר חתקס"ד ור"י החסיד ה' בר' שמואל
ונפטר חתקס"ו ואולי הר"י מפרים נחש עטר נ"כ
בשם חסיד :

סע"ז יהושע אבד"ק קראקא ובכתב היחס
דהנ"מ סגד מרגליות ז"ל כ'
דבעל מג"ש ה' חתן בעל פני משה מל הירושלמי
והפ"מ ה' חתן בעל מהדו"כ חתן מהרש"א ז'
(וער"ם נפש דוד לר' טעבלי ליסא ז"ל עה"ת) :

סל"ח ר' יונה החסיד תלמיד הרמב"ן וכו'
פליג ל' רבי יקרא
שכותב עליו איש אלקי"ם קדוש, וחולס בס' מקנה
אברהם דס"א העתק לשון ר"י שבי' לרמב"ן
ומסיים שם שאל"כ אחת מרבה ורעו של עמלק
ע"ש ואין זה דרך כבוד מתלמיד לרב :

ס' ק"ן וחיאל טראביטו חי' שו"ת וע"ם
מנחת שי דברים

ע"פ לבינין :

ס' רי"א ר"י החסיד שאל שו"ת מן השמים
ובסה"ל (נדפס מכ"י)

ח"א סקנ"ז חולק עליו וז"ל שם אין משניחין
בדברי הלומות, (ועמ"ש בחרנוס יונתן ע"פ חשן
משפט וגו' ובתמורה ט"ו וזע"ק) :

ס' ר"ז יעקב אלפנדארי וז"ע סל"ה המל"מ
פי"א מה' שבת

מש"ס אודות מהר"י אלפנדארי ע"ש :

סרכ"ח ר"י בר יקר ועמ"ש המ"א ס' קכ"ח
בשם ס' חסידים שהי'

מכבד בזקנו לפני אה"ק וכשהי' הקהל הולכים
לפני השלטון הי' חולק מנעליו ואמר אני עני,
הם בכספים ואני בתחנונים וכו' ע"ש :

סרכ"ג ר' יעקב בש"ה ואולי הוא ר"ת כר
שמואל זקן :

ס' של"ב ר"י לוריא שמענו שהי' ממשפחת
מהרש"ל וז"ל הרב בעל

שדי חמד ה"י כללי הפוסקים סט"ו אות יו"ד
בשם נאמן א' שראה בכתובים שהא"ר כ' למהרש"ל
שאנו ממשפחתו ומש"ש עליו בשם רבני
ספרדים שהי' אשכנזי ובשם רבני אשכנזים שהי'

ספרדי ע"ש דודלי הא והא א"י עקרו ושרשו
ממשפחת אשכנזים ועדיו בתחיתו וכו' לו ורק
אח"כ קבע דירתו בין הספרדים וע"כ נחר
בדרס ע"ש :

ס' ת"ד ר"י בעש"ט ועשו"ת מים חיים פ"ט
הנ"מ מאיר אבד"ק
קאסניטן יטן בהג"מ יעב"ץ ז"ל תשובה בענין
ערפות הריאה ע"ש :

מערכת כ

ס"ג בליפה מלכה ע' קב ונקי ז"ל כף ונקי :

מערכת ל"מ"ד

סי"ז מו"ה ליווא אחי הגאונים מו"ה חיים
בע"ם החיים ומו"ה סיני
אבד"ק נ"ש, ומו"ה שמסון אבד"ק קרמניץ וקנו
של בעל מג"ש :

מערכת מ"ם

ס"ה מאיר אשכנזי וכו' והגאון בעל אור"ת
למד אללו ב' שנים וע'
יע"ד ח"א דרוש ד' :

סמ"ג מלאכי הכהן והי' עומד לימין הגאון
יעב"ץ במחלוקה הידועה :

סנ"ז מנחם מענדל צנצנת מנחם והי' בן כמו
של בעל חיתן האורחי :

סנ"ג משה ברודא וכל"ם הוא המזכר בשו"ת
ה"ץ ס"ב ולא כמ"ש בעל
בית דיוק הערה י"ד ע"ש :

סל"ה הרמ"א וכו' ורחיתי בא"ד ס' הזהר כ"י
להנ"מ אליהו לואק וכו' הלז

נמצא בינת בעיר רמב"ט סמוך ללונדון בבמה"ד
של האדון מונטיפיור ע"ה ומכונה בשם אדרת
אליהו וכמ"ס לי ידיו הרב מוהר"י לאסע הלומד
בביהמ"ד שם :

סקל"ח משה הכהן אבד"ק בעלו ושמו"ך ש'
הס"ו והי' נכדו של הגאון
בעל שארית יוסף :

סקמ"ט משה מורחי צעה"ק ירושלים ושמו"ך
ד' תמוז תק"ט :

סק"ן הרמב"ם וכו' הרמב"ן באגרתו הפליא
בשבת הרמב"ם ובספרו מו"כ

וכן צפירושו עה"ת פ' קדושים ע"ש והרמב"ם
כשסותר מ"ם בתשובה העיקר לילך אחר בתרא
ולפי"ז א"צ לאריכות דברים של בעל שדי חמד
ח"י כללי הפוסקים ס"ה אות י"ג :

סקנ"ז משה טרגליות ובנסעו לאה"ק דרך עיר
בראדי

סופרים

רש"י ח"א

תיקון

שאל ומשיב וג"כ בירושלמי כי חלל חקל"ה :

מערכת ש"י

ס"ט מו"ה שלום מוינא והי' נקרא השר מנישטעלטע ווינרנישטעלט :

ס"ט הרשב"א ובשו"ת בית יהודה סל"ו רוצה לחלק ע"ד ד"ר ח"י ס' קל"ה בין רש"א להרשב"א ע"ש :

סכ"ה שלמה אסתרוב ח' מדרשי התורה ראיתיו בכ"י נדפס :

דברלין תר"ם :

סקנ"ו רבינו שמחה בר' שמואל ובנו ר' שמואל בר' שמחה מויערי ח' :

חתן ר' מאיר מרומנוג וניסו של ר"ת ומ"ש כהנא"מ ה' סוכה פ"ה ה"ט הר' שמעון גיסו של ר"ת אפשר לז"ל שמואל ובנו ח' נקרא ר' יצחק הוקן וע' ערכין דס"ז ע"ח תוס' ד"ה כס"ט ע"ש :

סקס"ט הרשב"ץ וכו' והי' מלומד בנסים וע"ס נשמת חיים מאמר ג' :

סקל"ב השר מקוצי והוא ר"ת רבינו שמעון, והוא רבינו שמעון בר' :

שמעון גיסו של סמ"ק וע"ל כח"א :

בראדי וימת ט"ס משה עבד ה' י"ב טבת תקמ"א :
סקנ"ו משה קאזים נפטר בפרס חסד"ש
כמ"ש בס' מנחת חנוני :

מערכת ע

ס"ד מו"ה עוזר האבד"ק קלימנטוב והי' אח"כ אבד"ק ואלקאוווי ושמ"ך וז"ל :

מזכנו כ"ה חייך ת"ע נפל שר וגדול כישראל איש קדוש וטהור הרבין ישיבות בישראל ח' ספרים הרבה ולא מש מזהל של תורה הרב המאוה"ב נר ישראל מו"ה עוזר במו"ה מאיר דה"מ חבן העוזר עכ"ל והגאון בעל שו"ת מפליא חריפתו עד למעלה (ו"ע על בעל קרי' נשגבה כולל רבני ואלקאוווי שלא העלה וזכרו כלל) :

מערכת צ

ס"ה מו"ה צדקה והשאר אחריו ברכה ס' עבודת הלדקה דרושים וס' משפט ולדקה וכן מעשה לדקה ושו"ת מעיל לדקה הכל בכת"י ונכדו הג"מ שלמה יהושע ח' אב"ד דש" :

מערכת ריי"ש

ס"ט רפאל נחמיאש ע' הון רב וח' גס ס' :

סופרים

להג"ה מ"ץ ח"א

תיקון

מערכת א

היד"א כשנת פתח עינים ב"ח גזרות ול"ע ע"ש :

מערכת ד

סימן י"ג ומרדכי כתובות סקמ"ט וכן בס' קנ"ה ויכמות ז"ב ומש"ש רבינו דוד ורבינו קלונימוס ז"ל ברבינו קלונימוס :

מערכת ה

אות ח' שמת בו רש"ג ז"ל רה"ג :

מערכת ט

אות ח' רק רבינו שמחה משפירא וכן מ"ש בגמור ס' תרפ"ה ורבינו שלמה משפירא ז"ל רבינו שמחה משפירא ע"ש ובהנהגות שלי :
אות

סק"ט וע' שער הגלגולים וע' ג"כ הג"ה אשרי ספ"ב דע"ז :

סקכ"ג חוהמ"ם ובמק"א מלאחי שהי' ש"ק פ' בראשית ש' תקכ"ב :

סקל"ה ט' השון וזיוהסין כ' ט"ו השון ובשה"ק ח' השון וכו"ה דזו"ד ודורשיו :

מערכת ב

פ"ה ובמחזור רומא גס נדפס שיר מוסר בק' קובץ על יד ע"י הכרת :

מקיני נרדמים (תרמ"ה) :

פקל' דרבי אתי מהלל רק מצד האם ועמ"ש הגאון

תיקון להג"ה ס"ן ח"א סופרים

מערכת יו"ד

אות וי"ו נולד בבלוגיא ובאור החיים (מיכל)
כ' שנולד בויניצא ונימול ע"י הרמ"ע מפאנו:
שם מורדינא בספרד המדינה ז"ל בליעליא
המדינה :

אות מ' התקע"ו ז"ל תתקפ"ד:
אות מ"ה ש' תנ"ו ובב"י בית יהונתן (סעמר
תרמ"ח) כ' שנולד ש' ת"ן
וי"ו חשון ונפטר בהמבורג א"ך חלול אדם כ"י
ימו"ת בזה"ל (תתק"ד) :
שם לאביו הג"מ נתן נטע אבד"ק אייכניץ
ושמ"ך י"ב חשון
תס"ב וע"ס עדות ביוסף עב"ת פ' בלק לר"י
הלוי אוטינגא :

אות מ"ו ש' תתקכ"א ונס' שבע יהודה כ'
תתקע"א וז"ע :
אות פ"ו אביו של הרב ז"ל בנו של הרב :
אות ק"י רק בס"י שפ"ב וכן בזה"ל ה' תפלין
לענין תפלין בזה"ל מ
ולזה הערנו בן ניסי החו"ב מוהר"ש שטינר
שלי"ט שו"ב דפ"ק :

אות קל"ג ר"ס תל"ד וזהו טעות דוהו העתק
לשון עט"ו ע"ס :
אות קמ"ה דב"ה להדיא בשו"ת מהרי"ל
ולפ"ו ל"ק קושי' בעל שדי חמד
ח"י סט"ו אות י"ב ע"ס :

אות רכ"ט והיו ימיו טאה שנים ואחרי שובי
נחמתי דודאי
כונתו שהי' רבי' דרבי' דהרי נפטר בש' קס"ח
והשנ"א בש' ע' :

אות רל"ג גם ח"י ס' ורע אמת וזה טעות
דבע"ס ורע אמת ופ"י
הגדה הי' אחרון בזמן ובדורו של הג' היד"א ו"ל :

מערכת ל"מ"ד

אות ה' הפי' לסדר מעמדות ובסוף הלכנס
אה"ע כ' וכו
הר' נחמ"י המפרש סדר המעמדות ע"ס :
אות י"ד לא פסה ל"ל א' פסה :

מערכת מ"ם

אות כ"ה וזכר חוס' ברכות דכ"ו וכן מש"ס

בתוס' די"ב ע"ב כסס ר"ח ז"ל ר"מ :
שם ואפשר דהוא הוא ולפ"ו ל"ק קושי'
הרא"ש בתשובה ח"א
ספ"ב על ללא זכר הר"ס בר' יו"ע כסס מקס
ע"ס :

אות נ"ט זכבר הי' נשיא וכו' וכן בש' שי"ג
בהיותו אבל על
אמו מלכה הי' כבר רב וגדול העיר וכמ"ס
בד"מ סי' שז"א ע"ס :

אות ק"ט נפטר תתקס"ה ומ"ס בשו"ת פאר הדור
סקנ"ב בתקנת מלרים מש' תתע"ו
ז"ל תתקמ"ו :

מערכת נו"ן

אות י"א בהג"מ ועלקי ונס' הזכרונות דח"ק
דפ"ק קראקא מזאתי
כ' בזה"ל יואל אשת האלון הישיש מו"ה ועלקי
(ג' ניסן ת"ח) :

מערכת ע

אות י"ג א' אדר ולפי העתקת נוסח מזכרתו נפטר
ד' אדר (וע' לזהו חנניס זל
קל"א) :

מערכת פ

אות ח' ועשו"ת איתן האורחי ועמ"ס בהקדמת
המז"ל ס' ר"ח
(ד"ק ש"ס) ובנו נמולל היו' נפטר פ"ק י"ג
שבע שפ"ב וכן בנו יצחק סנ"ל נפטר בק' וויען
י"ז שבע שז"א עוד שם מו"ה משה ישראל
אוסרל כמו"ה פנחס סנ"ל ז"ל כ"ד סיון שפ"א ז' :

מערכת שיי"ן

אות פ"ו דעות הפילוסופים גם העתיק ג'
מאמרים לאבן
רש"ד (ברלין תרכ"ט) :

אות ז"ב והוא באחד מחלמידי הרא"ש ומ"ס
בהג"א ב"ב פ"ט סל"ב
והרמב"ם ז"ל והרא"ש ולא הרמב"ן כמ"ס המע"מ
ש :

תיקון לפליטת סופרים ח"א סופרים

מערכת וי"ו

ר"י בעל שם בהמ"ס מפעלות אלקי'ם
כ"ו העתקתי מס' כלילת יופי
לידידי הרה"ג ז"ל ואולם זה טעות במה"כ דר"י
בע"ש ל"ה המחברו ורק בא בהסכמה ע"ס זה
לכד וז"ל שם ויעקב אלי' א"י מהשרפס דק'
זאלקאווי ע"ש :

מערכת ח

ס"י"ב מר חפץ אלוף ואולי הוא שהביא הרמב"ם
באגרתו לתלמידו ר' יוסף
בר' יהודה ס' המלות למר חפץ וכן הוא ס'
המלות שהזכירו הרמב"ם בהקדמתו לס' המלות :

מערכת יו"ד

ס"ט"ו ר"י דיי"ן וזהו חתימתו יהודה במו"ה
ראובן זא"י ? וידידי המנוח
הרפ"ה וועטשטיין רונה להחליט דהוא ר"י
המוכיח במו"ה ראובן זעליג במו"ה אבא במו"ה
חייזיק בהרב מו"ה יהודה גרשון הלוי, וזא"י
ר"ח זעליג אבא חייזיק יהודה גרשון (ואות א'
ישתמש לשתיים) ואם קבלה הוא נקבל :
סמ"ג ר"י אוטוילינג מת בש' שס"ג ז"ל ש"ל
ס' י' יעקב ישראל אלגאזי ובעטות נכפל
שמו כאן וכבר
זוכר שמו בה"א מערכת יו"ד ס' תט"ו :
ס' י' יעקב במו"ה יצחק ז"ל יצחק במו"ה
יעקב :

ס' ע"ד א' אלול ז"ל א' חשון :
ס' ע"ט י"ג אדר ז"ל כ"ח חשון :
שם חידה ז"ל חיד"א :
ס' פ"ט ועח"א ז"ל ועח"ב :
ס' ק"ג ושם קנה מקומו אמנם כאשר דקדקתי
עוד הפעם ראיתי
דהאמת אחת :

ס' ק"ט ר"י הלוי וכו' ואל תתמה ע"ז
דכיוולא בו מנינו בלוחו
זמן בפרשו חרמו נגד הגאון המקובל ר"ג אלדר
ובין החתומים נמלא גם הנ' בעל הפלאה וכן
הגאון מוהר"א מוויילנא נגד הגאון המקובל
מוהר"א ז"ל בעל התניא והגאון יעב"ץ נגד הגאון
ז"צ בעל אורח זכר כלם לנרעה :

סק"ר ר"י במו"ה צבי ובל"ס הוא הנוכח
לעיל סק"ה :

סק"ב ר' יצחק וכו' קע"ג ז"ל תקע"ג :
ס' קי"ה ר' ישעיה מנחם מענדל וז"ל
הנר"א

מערכת א'

ס' ד' ה"ר אברהם הוא הרה"א הלוי בר יוסף
בר' אברהם פרץ מקראקא
בהמ"ס ח' הרה"ה על מס' מגלת תענית (א"ד
ח"ט) :

ס"ג ר' אברהם מייזליש ואשתו מ' דרעזיל
נפטרה ב' דר"ה
טבת שס"ב בת הרמ"א מאשתו. הרה"שנה בהג"מ
שכנא מלובלין ולא כמ"ס בהקדמת ס' אמרי
רנרבי דמו"ה יוסף מייזליש ה' חתן הרמ"א
ז"ל ע"ש :

אות יו"ו כ"ז סיון ז"ל ניסן :
ס"ז ר"א טריוויש ואולי הוא שה"ל ס' יסוד
שירים על רוח ונקרא ג"כ
תפוחי זהב וזהר על רוח (טהיירינגן ש"ד) :
סמ"ד ר"א געציל וז"ט מ"ש בס' מנן דוד
ע"ה"ת (להר"ד מטלני ז"ל)
דהרב מוהר"א געציל אבד"ק ראקוב ה' בן הג'
בעל ח"ץ ע"ש וזית משולם ס' ח' :

ס"ז ארי' יהודה ליב בהג"מ שאל אבד"ק
קראקא :

ס"ג ארי' יהודה ליב במו"ה ז"ה מקאמרנא
בעל הג"ה שו"ת גאוזי
בתראי' ומ"ש הגאון היד"א בה"ב (שי"ן ס"א)
שה' נכד הב"ח ז"ע :

ס"ט ארי' ליב וה' נקרא גם בשם ר' ליב
פישלס ע"ש הוחתנו הג"מ
אפרים פישל אבד"ק לוקווא וסו"מ ללכוב :

מערכת ב

ס' י' ישכר בער והתניו לוקהי בנותיו הג"מ
יהושע הלוי אבד"ק דאכרמיל
והג"מ מאיר אבד"ק לובלין :

מערכת ג

ר' גרשון וה' חותם א"ע מרדכי גרשון ולפי"ז
מ"ש בשער ס' מנחת שבת מרדכי
גרשון כ"ץ בהקדוש מו"ה חיים הי"ד ז"ע :

מערכת ד

ר' דוד צימלש וכבר הובא אותו המה' הגאון
היד"א במערכת ד' סל"ה
בשם דוד סימלין בעטות וזהו ר' דוד מקראקא
שהובא כס' היוגתן ס' תבא ע"ש :

תיקון לפליטת סופרים ח"א סופרים

דפ"ק קראקא כ' שבט הרב מו"ה נהמי" ביה"ג מהר"ם
בהג"מ מענדל (הסון ת"צ) וחולס גם בהמ"ס
מראות הדק על יס התלמוד וס' של"ה לר' ישראל
בר' משה ר' מענדלס (ח"ד תמ"ב) בנו הוא :
זי" ש"ג ר' משה ליפשיץ נמצא הסכמתו
ע"ס מפתח הזוהר
(דו"ר דר"ש) והותם שס משה במו"ה הירש
ליפשיץ מהינטעין פה מודיעה :

הגר"ח לואיז בעל שס בהקדמת ספרו אדרת
אליהו עד הביאני אל עיר גדולה של הכמים
וסופרים ק"ק קראקא ושכנתו מימי התורה וכו'
ובפרט אלל הג' ההסיד מוהר"ס מענדל ר'
אביגדורס ר"י ואב"ד לו עשר ידות בהכמה
ובחסידות וכו' ע"ש גם הי' קלור סמ"ק (קראקא
שכ"ו) וס' תקון שטרות .
זי" קק"ט ביוזב"ג החדשה ז"ל החדש :

מערכת צ

זי" ב' צ"ה דוד וכו' ח' שבת ז"ל י"ב עכבה :

מערכת ק

זי" ח' הי' מכונה ז"ל ל"ה מכונה :

מערכת שי"ן

זי" ה' ר' שאול וז"ל ס' דברי דרושים (דו"ר
תע"ה) ד"ד ע"ב בהיותו
בברסלא מתארח אלל הרה"ג מהר"י העשל
אבד"ק בריסק בהרה"מ שאלו אבד"ק קראקא :
זי" ו' בהמ"ס אשכול ענבים חתן מו"ה
אברהם
שבע'ס דאמו מ' שבע היתה בת הג"מ בלאל
וזלקוור בהמ"ס בשס בלאל ובתו השני' מ' טרה
היתה אשת הג"מ ז"ה מוואידסלוב בהמ"ס עשרה
למאה אבי הג' הדק מוהר"ס בונס מפריסיסחא :
זי" טו"ן נחלת שמעון ז"ל שמעוני :
זי" סמ"ך ר' שמרי' זלמן חתן הרב פו"מ
מו"ס דוד מק"ק
וואידסלוב בהג"מ יצחק חריף אבד"ק קראקא :

מערכת למ"ד

זי" ר' ליפמאן מוכר כ"פ בתשובות
מהרי"ל כת"י :

מערכת מ"ם

זי"ג מנחם עזרי' מק' רע"ן ולפמ"ש בספר
שבחי האר"י
הוא הג"מ מנחם עזרי' מפאלו ולזה הערני
ההג"מ זאב וואלף פ"מ ז"י מטארי :
זי" ו' ופמ"ג בפתוחה עו"ת מהר"ס שיק
זי" קכ"ה :
זי" כ"א בר"ח סיון ז"ל ער"ס סיון :
זי" כ"ב ו' אדר ז"ל ט"ו אלד :
זי" כ"ז ר' מרדכי משה וכו' גם זי" ס'
מענה רך תמונת
לדופקי בתשובה (קראקא שמ"ט) :
שס חותן הג"מ שמואל ז"ל מענדל :
זי" מ"ט ר"מ לנדא וכו' ודאי אחר הוא. עוד
שס דף פ' את נשמת
הרה"ג בחורה מו"ה משה ברי' אלעזר לנדא
(כ"ד תשרי שפ"ג) ומש"ס מו"ה ז"ה חתן הג'
מהר"ס ז"ל (י"ב שבע ת"ט) לזה נתכוין :
זי" נ"ב ר' משה ר' מענדלש ובפנקס הח"ק

סופרים

לשארית ציון ח"א

אשי כשהי' אומר שמועה בשס אביו הי' אומר
ח"ר אשי ע"ס :
שס שלא להוביר אפי' אבי אביו ובפרט
כשהוא
רבו ג"כ ועכ"ו מיניו בחורה (פ' מטות) ויאמר
אלעזר הכהן וגו' אשר צוה ה' את משה :
שס ול"א זקני הראב"ן ועשו"ת דברי היים
בלקוטיו סמ"ג :
שס ושו"ת הלק"ט והערך כ', דשס עזמי של
אביו הי' נחמני, ורבה ל"ר
לקרות

תיקון

מערכת א

זי" ח' אבא כמו ר' נתן בן אליעזר וכן
בקה"ר
(פי"ב סי"ב) אלו דלתות נחשפא בן אליעזר
ע"ש :
שס ואולי רשון תפלה שאני וז"ל ספר
החסידים
זי" תשמ"ה כשמוכרין ח"ה אל"ל ז"ל, כמו
שאלו אומרים על משה ואהרן שהרי מר בר רב

תיקון משארת ציון ח"א סופרים

גורו שכל שנת אכלו לא ישמע קול זמרה וכלי זמר אף במוזמתי חתן וכלה :

מערכת ד

סכ"ג מו"ה דוד סג"ל הש"ך הי' אצלו ג"י ז"ל להיסק העו"ה הי' אצל הש"ך ג' ימים :

מערכת יו"ד

סמ"כ הג"מ יו"ט וכתו בת שבע א"ר שלמה זלמן יואל. ובס' דברי מרדכי לה"ג מוהרז"ה יחזקאל אבד"ק פלונסק כ' בזה"ל חנה בת הג' בעל תי"ט נכואה לר' יואל מברסק בן בנו של הג' בעל הכ"ה, ועשו"ת כנס"י הי' חתן הג"מ שלמה זלמן בהג"מ יואל מברסק ע"ש :

סמ"ו יוסף ב"ץ ומו"ט בהקדמת ס' אור נערב דהי' חתן הג"מ שגא"מ מלובלין הוא טעות :

גם חתן הג"מ נטע כהנא ולא כו"ט שג"ג החדש דהג"מ

שלמה חריף הי' חתן הג"מ נטע כהנא ועשו"ת פ"ו ח"ב סי"ה :

סמ"ו ואי עתה דורש ז"ל אתה :

סי' נו"ן סי' רב"ח ז"ל רכ"ד :

גם ראה י"ג ב' ז"ל י"ג וי"ו :

לקרותו בשם אביו קראו אביו (ר"ה אשר נך ירוחם יתום) וערש"י סוף הוריות :

גם לקרות לאשתו ובדרשות מהרי"ל כ' בשם מהרי"ל דל"ה קורא לאשתו

שום פעם בשמה דרך כבוד (כנה"ג ריש אה"ע) :

גם ס' עוה"ב ז"ל חיי עוה"ב :

סי' י"ב מו"ה אלי' בהג"מ משה לואניץ ומתהלה הי' עומד לשרת

בק"ק ווירמייזא ד' שנים אה"כ הי' נניד ומו"ה

בק"ק פולדא ב' שנים ואה"כ בק"ק האלוי ששה

שנים ויותר ואה"כ במונצא ופרידברג ובשכיל

מהלוקת הלך לקראקא והי' אצל הג"מ ר' מענדל

ר' אביגדורש ר"י ואב"ד והעתק ס' ד"מ להרמ"א

וע"כ ניתן לו במתנה הג"ה הרמ"א על הזוהר

מאת אחי הרמ"א ז"ל ואה"כ חזר לבית אביו

הג"מ משה בהג' החסיד מו"ה יוסף יוזלמן

השתדלן הגדול וכו' בהמ"ס המקנה ודרך הקודש

עב"ל בקצור בהקדמת ס' אדרת אליהו על הזוהר

לר"א לואניץ נכתב בכח ידו (ונמנא) בעיר

רמסנוט בביהמ"ד דשם של האדון המנוח ר"מ

מונטופורזי ז"ל ונעתק עבורי ע"י ידידי הרב

מו"ה יצחק לחסם א' מרבני הקלויז דשם) :

מערכת ג

סי"ט מו"ה גרשון אשכנזי מקראקא והכניז דורו

להוציא נייר חלק אי אפשר

לפרשיותנו פ' תרומה ובמנורה ארבעה גבעים משקדים כפתריה ופרחיה וז"ל רש"י זה א' מה' מקראות שא"ל הכרע וכו' ע"ש וז"ל הרמב"ם פ"ג

ה"ב מה' בה"ב ובכל קנה וקנה מהם ג' גבעים וכפתר ופרח והכל משקדים וב' הכ"מ בשם הר"י קורקום משום דאמר' ב' הוציאו לו (נ"ב) דמספקא לן אי קאי

אנבעים או אכפתורים ולכך פסק דמספקא עבדי' לתרווייהו שאף אם א"צ אין בכך הפסד כושא"ב להיפך ע"ש והקשה המל"מ והימא דמדבריו רש"י שם מוכח דלא

מספקא ל' אלא בקרא דבמנורה ארבעה גבעים וגו' משא"כ בכפתורים דששת הקנים לא מספקא ל' משום דהפסיק בקנה הא' וא"כ רבינו דקאי בששת הקנים

מנ"ל דהכל משקדים והניח בצ"ע ואל"ק דרמב"ם ס"ל דאם נאמר דבקנים ודאי ל"ה משקדים אוי ל"ה מסופקים גם בגופה של מנורה והיינו למדים סתום מן המפורש

א"ו דאם נאמר בגופה דמנורה שיהי' הכפתורים משקדים אוי גם הכפתורים של הקנים יהי' משקדים ומנ"ל לחלק ביניהם וע"כ פסק הרמב"ם דהכל יכנים בגדר

הספק והכל יהי' משקדים ודו"ק :

לתולדות היד"א

עבודות אהבה

ברצות ה' נחשבת השנים רוח לנשמה אוחנו
אנחנו נעירי האלף הה"מ להיותינו
כאיש אחד חברים, והכל לשקנה"ו לעשות נחת
רוח ליולדנו ועל דבר זה נכרת ברית בינותינו
עפ"י התנאים הללו שרירין וקיימין, ראשון הוא
שכלנו הה"מ שנים עשר איש כמספר שבט"י
נהי' כולנו אוהבים זל"ז אהבה רבה אהבת נפש
ואהבת הנוף והכל לעשות נ"ר ליולדנו בדבוקין
דרוחא הדא, אך בהלקות לענין בלבד, ואולם
איש את רעהו נפשו קשורה בנפשו שנהי' כלנו
הנשים עשר בנפש איש אחד, רבה תפארת וכ"א
יעלה על הצירו כאלו הוא הלק ממנו ממש בכל
נפש ובכל מאודו, באופן שאם ח"ו יהי' איזה
לער לאחד מומן, לסייע כלנו יחד או כ"א
בפרטות בכל הבא מידו, ועיקרו של דבר להוכיח
כ"א לחבירו אם ח"ו שמע עליו איזה חטא,
ובכלל הדבר נתחייבנו אנחנו הה"מ לקשר
אהבתנו בתכלית הקשר אמיץ ומקבלים עלינו
מעבשיו ולאורך ימים ושנים בעוה"ב, יערה כ"א
ממנו הן בעודנו בעוה"ו והן בעוה"ב להליל ולתקן
ולהעלות את נפש ח' מהצרותיו בכל מה שיכול
ובכל מיני טרחא כ"א בעוה"ב וכ"א יגיל את
הצירו באופן שאם ח"ו יסכימו מן השמים שא'
ממנו יקח את הטוב מהצר ח' ע"ד זכה נוטל
הלקו וכו' מעבשיו בשביל טובת הנאה שקבלנו
כ"א מחבירו להשתתף בצרתו שלא חבא, נתחייבנו
בחיוב גו"ש בכל לשון ואופן המועיל בדיוני אדם
ובדיוני שמים למהול לו הטוב ההוא לאותו חבר
שגזר עלינו לקחת את טובו ושלא נהנה ממנו
ואיש את קדשיו לו יהי' ע"ד שפי' מרן האר"י
בזוה"ק חלקיו עמהם ע"ד ההוא נתחייבנו באופן
האמור :

כללא דמלתא שמעבשיו נתועדנו נחבדנו
ונתקשרנו ונתחייבנו כאיש ח' חברים
בכל מכל כל, לסייע ולעזור לחזק ולאמץ איש
את רעהו לשם נחשבה ולהוכיחו ולהשתתף בצרתו
בין בעוה"ו בין בעוה"ב על הדברים הנאמרים
יותר מהמה, עוד נתחייבנו שכל תקנה וסיווג
וזונה טוב שיסכימו רוב הצרותינו לעשות שכלנו
כו"א יתנהג ויעשה הדבר ההוא וזאת אם יהי'
לו אונסא דמוכה לרוב הצרותינו, עוד נחרינו
ונתחייבנו שלא לנשך איש ח' ממנו את הצירו
אש' שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין לכל מראה
פינים, ושלא לקום ממנו לחבירו מלא קומתו

רק הידור בעלמא ושלא להפציר בכבוד, באופן
שנחנה כלנו כאיש ח' שאין יחרון מקנהו אל
קצתו ועיני בשר לו לב יודע ערכו וערך הצירו
ומן השפה ולחזק מפקנה לית לי', עוד נתחייבנו
שלא לנלות הדבר ההוא שנתקשרנו ונתחברנו
לשם אדם נכבד בעולם, עוד נתחייבנו שלא
להקפיד שום הקפדה ח' על הצירו ועיקר בין
בעיניי התוכחות בין בעיני אחר, ואם יחטא
איש לאיש ימחול לו מיד בכל לב ובכל נפש כ"ז
נתחייבנו בחנו"ש ובקנו"ש במדל"ב מיד כלנו
כתקנו"ל, והסכמנו בכל האמור בהסכמה נמורה
כתוקף כל ההסכמות שנעשה מימות מנצ"ה
ויהי נועם ה' עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו לזונה, עזרנו אל"י ישענו ע"ד כבוד
שמו וגו' ולאות אחת ח"ש פעה"ק ירושלים ת"ו.
בסדר הנני נותן לו את בריתי שלום, ה' יברך
את עמו בשלום :

והכל שריר וקיים. והנה אמת נכון הדבר
וקיים.

שלום מורחי דידוע שרעבי ס"ט, יו"ט אלגאזי
שמואל ארחאדיף ס"ט, אברהם בעליל ס"ט,
מיוחס בב"ר יוסף ס"ט, אהרן הלוי ס"ט,
הנעיר חיים יוסף דוד אוולאי ס"ט, שלמה
בלא"א דוד פיראנדרוס דואס ס"ט, יעקב
ביטון מצאמאנו, אליעזר חיים די פרחי
רוזה ס"ט :

דן עתה נתועדנו והסכמנו רוח הצרותינו להוסיף
בהצרותינו זאת מלבד הנז' שני צנחנות הוזהב
התומי מטה וקבלו עליהם כל הצרות הנז' בהגו"ש
ובקנו"ש במדל"ב וקיים, רפאל משה גאליקין,
אברהם ישמאל חיים סאנגוסקי ס"ט :

גם אני מקבל עלי כל הנז' בכל לב ובכל נפש
הנעיר אברהם ו' אשר ס"ט.

עוד נתועדנו יהד לבקשת ח"ר יעקב אלגאזי
ונפשו אזהה ויעש להשתתף בנפשו עם
הצרה הקדושה הנז' ולהיות שקבלתי לאשר
ולקיים הכל כאשר לכל כלל שלם ובנפש חפזה
התחמי שמי יעקב אלגאזי ס"ט :

כל הנ"ל נחתק מבית ננויו של הרב סי' רפאל
ידידי' אבולפיא ז"ל מאת בנו מעלת הר' חיים
ינאי אבולפיא יז"ו :

דקדוקי סופרים

ד' מכתבים מרבני הזמן כולל הנהגות הערות הארות והשגות ע"ד „שם הגדולים השלם” ותשובותי עליהם באו בסוף כל אות בתוך ב' חצאי לבניה בחתימת מלת „המחבר” וחביבים עלי דברי סופרים, מאירים כספירים, ראש וראשון אדיר באדירים, ה"ה גאון הנאונים מו"ה מאיר דן רפאל פלאצקי אבד"ק אסמראב וצ"ל בהמ"ס כלי חסדה, וחסדת ישראל.

א.

ע"ש והביא נב"ע מפ"ב וכפי דבריו הוחלט למאמין כש"ץ ע"י הג' דק"ק נ"ש פראג ופ"ב והרב יעב"ץ מהפאר שע"פ דבריו נרשו אותו הקהלה דשם וע' שו"ת נוב"ק חו"ס סמ"ז להג' בעל או"ח שנתקבל לרב דשם על מקומו מיד אח"כ וכמו שמבואר שם ביו"ד סי' ס"ב שבש' תקכ"ט כבר הי' משתמש שם ברבנות וכאמת גם אני כבר חשבתי ונתתי אמן לדברי הרב יעב"ץ בדברי הרב מוה"ל הנ"ל, ואם כי ראיתי אח"כ כתב התנצלות הרב מוה"ל הנדפס, עוד לא הי' בו כדאי להכריע כי אתו הצדק, ואמנם אם אמת בפי בעל שה"ג החדש יהי' לנו לעדות ברורה שאין לסמוך בזה תמור כ"כ על הג' יעב"ץ, וכמו כן יתעורר עוז לכל אוהבי הגאון המפורסם רבי ר' יונתן וצ"ל לה' נידון התנצלותו ולהצדיק צדיק מעיקרו ביום דין הקשה ולהסיר מעליו כל העלילות, [ועתה אמת אני כי הרב בעל שה"ג החדש הי' מחסירי הגאון הצדיק אדמו"ר בעל חו" הרי"ם וצ"ל והי' עמית בתורה ואיש בריתי ופ"א בקרתי אותו בביתו בהיותו בווארשא וראיתי שהי' מעומף כמול"ת כמעט רוב היום והי' נאמן לאלק"ם ואדם ובודאי יש לסמוך עליו בכ"ד ועדותו נאמנה, וע"כ אמרתי להעתיק כאן דברי שה"ג החדש הנ"ל וז"ל ע"ס והגר"ש סופר סיפר לי מגדולת הג' מוה"ל סמראשאוור והפליג מאור מקדושתו והי' פועל ישועות ועצה מיפתים נוראים ועי"ז ריננו עליו אנשי עיר

(א) בשארית ציון אות כ' בסיפור המעשה כשם הגאון מהרש"ם מה ששמע מאביו הגאון בעשור"ת חת"ס ז"ל ע"ש אין שמועתי מכוונת כ"כ אחרי כי החת"ס הי' אצל הגו"ב הי' בש' תקמ"ג כמבואר בשו"ת חת"ס יו"ד סי' שליח והס' בנין שלמה מנהדרין גרפס ש' תקמ"ד וא"כ לא יתכנו הדברים, אמנם יוכל להיות שהג' נוב"ק צוה להחת"ס שיאמר להר"ן מאז ז"ל שהוא לא ינהג עמו כן ואדרבה כאשר ירפים ספרו יצוה לעיין בו, וכמ"ש בתשובה להג' מוה"ר"ש מא"ר בתשובת נוב"ק מהדו"ת אי"ח סי' ק"א ע"ש [וזה לא אדע תמיהתו, וכי לא יוכל להיות שהג' בעל חת"ס הי' עוד הפעם אצל הגאון בעל נוב"ק שהרי הגו"ב נח נפשי י"ז אדר תקנ"ג, י"א שנה אחר צאתו לאור ס' בנין שלמה הנ"ל, המחבר:] (ב) שם אות כ"ב מה שהביא בשם הגאון הנ"ל ששמע מאביו הגאון ז"ל מבואר הדבר להדי' בשו"ת חת"ס או"ח סי' קנ"ד ע"ש:

(ג) אנב. ארחא אבקש מאת מעכ"ת להודיענו אם נוכל לסמוך על עדותו של בהמ"ס שה"ג החדש מוה"ר"א וואלדען שהביא במערכת גדולים אות למ"ד ששמע מהגאון מהרש"ם וצ"ל שהג"מ ליב סמראשאוור אבד"ק רעכניץ שהי' אדם גדול ע"ש וצ"ע אם אמת הדבר שהרי הרב מהר"ל סמראשאוור הי' שם רב בש' תקכ"ז—וכ"ז והג' יעב"ץ כתב עליו מרורות בס' התאבקות

יקדוקי סופרים

וריווארנא וכו' וצ"ע דם' ברכ"י נדפס כמה שנים אחר פמירת הג' בעל פנ"י ועתה נדפס ס' מענל טוב בשלימות ע"י ידידי הרב מפוונא ומבואר שמה כדברינו [וא"ל דאולי הדברים מניעין לס' שער יוסף שנדפס בריש שנת תקי"ו, ועוד וכי ל"ה טפורסם שמו בעולם אף זולת חבריו וגדול מרבן שמו ועודנו צעיר לימים בן ארבע עשרה שנה ה' מריץ אנרותיו עם רבו הג' בעל נחפה בכסף (עש"ת חיים סאל ת"כ כס"א) וכשהי' בן ט"ו שנים האיר פני מורח אשר בחברון בחיבורו ספר העלם דבר כולל ק"ן שמשות שנסמטו מגדולי ישראל עודנו בכת"י וע"ס יוסף אומץ ד"ע ע"ש "המחבר" סיום המכתב תמצא בראש הספר בהסכמה ע"ש :

עירו ושמו שמו לסמצה שהוא מכת הש"ץ ימ"ש והי' כמחריש ופעם אחת כשהי' במקוה חפשו בכליו אולי ימצאון שמץ דבר אזי חרה לו מאוד ובמרירות לבו נאנח וקלל אנשי עירו שכל מרבית כיתם ימותו אנשים ולא ישאר להם אך חד בר חד וכן הי' והגרש"ם עוד הי' מכיר איזה מהם ואע"פ שהעתיקו לעיר וזאת נתקיימה ברעם קללת הצדיק עכ"ל שם, "המחבר" :

ד) וכו' מ"ש בתולדות חיד"א סי' ג' ששמע מהרב דחברון בהמ"ס שערי רחמים בהיות הג' חיד"א אצל הג' בעל פנ"י בפפד"מ ונאבדו מכתביו בדרך ולא כבדו אותו כראוי ולא האמינו לו כי הוא בעל המחבר ס' ברכ"י (כי הרמזים שקימא), עד שבאו מכתבים מגדולי קושטא

ב.

מהרה"ג המפורסם גן הדסים, צמ"ס, המבקר הנפלא מו"ה אברהם סג"ל אומינגא בהמ"ס שה"ג השלשי.

ב"ה יום ד' תצוה שנת מזל טוב לישראל פה דוקלא תרס"ה

כבוד ידידי וחביבי היושב בסתר לבבי הה"ג דורש וחוקר בקרמוניות ישרון ותולדות גדולי ישראל כשת"ה המבקר הנפלא צמ"ס מר מנחם מאנדל קרענגיל הי"ו אורו ינה נצח.

ורישא נכד המג"ש והג"מ יחוקאל הלוי אבד"ק קראטשין אבי הג"מ משה יצחק אבד"ק זלאטווי מובא בלוחות העדות, ומ"ש שהי' רבו של המ"א צ"ע :

ג) שם שצ"ח מו"ה ישעי' הלוי מבראד, נ"ב שמו הי' ישעי' יעקב בר' יהודא ליב הלוי הי' תלמיד הג"מ חיים צנור מבראד והי' אבד"ק אלעסק ונפטר בש"ז אייר תקע"א חי' ג"כ ס' חוק ומשפט על כונת השופר וס' תפוחי זהב ונדפסו וגם השאיר אחריו נ"ב חיבורים בחכמת הקבלה וכעת נדפס ממנו חיבור בית חכמה על שה"ש ע"ד הסוד וס' נתיב החכמה על השיעורין הנמצאין בש"ס ויתר כת"י נמצא ביד נכדו הגה"ק מקאמינקא ובחבורי אנשי מופת הארכתיו אודותו :

ג) שם סי' שצ"ט שלי"ה וכו' תלמיד מהרש"ל ומהר"ם מפלובלין, נ"ב כבר

היום בבוקר הגיעני לנכון יקרת מכתבו בלוית חן העלים היקרים מס' שה"ג השלם עם הנה' מנחם ציון מכהד"ג וכאשר שמתי עיני בהנהותיו היקרות ראיתי כי הפליא לעשות לא הניח דבר גדול ורבר קטן אשר לא הביא ביתה יוס"ף ורא השאיר מקום להתגדר בו ות"ל בכמה מקומות כונתי לדבריו וכעת הנני כותב לו מעט מהערותי אשר ציינתי על הנליון שם הגדולים שלי מה שנעלם מעיני הכדולה :

א) באות י"ד סי' שנ"ט הר' יצחק אבד"ק פוונא, נ"ב ונמצאו ממנו שו"ת בס' גאון צבי להג"מ צ"ה ה"ו בס' א' וב' ובשי"ת אבן השוהם סי' א' וי"ח והי' תלמיד הג"מ אברהם מברא (ע' הקדמת לקטי מן על הפטורת) וה"ל אוצר ספרים גדול ובנו הי' הג"מ יעקב אבד"ק פוונא וחתני הי' הג"מ שמואל אבד"ק מעזריטש

דקדוקי סופרים

(ז) שם סל"א ר"מ אלנאוי נ"ב והי' אב"ד בירושלים עה"ק ושנותיו הי' ע"ה: (ח) שם סס"ד ר' יעקב הלוי הו"ו כהנאון השל"ה נ"ב והי' חתן הג"מ אליעזר חיות אחי הנאון מו"ה יצחק חיות בעל אפי רברבי:

(ט) שם ספ"ו ר' יצחק בצלאל"ש אבד"ק אוסמרא נ"ב לא ידעתי מאין לו זה לפי שקבלתי הי' רק אבד"ק לודמיר [וע"ס דור דור ודורשין, המחבר"ר]:

(י"ד) סי' קכ"ו ר' ישראל בנבנשתי חי' הקדמה נפלאה בהיותו בן י"ב שנה וכו' נ"ב אצל מר דודי הנאון מו"ה אברהם בנימן קלוגר מבראדי נ"י נמצא כת"י חיבור גדול עצום ורב מאמץ הנאון הקדוש מוהרש"ק וצ"ל שחי' בהיותו בן י"ד שנים על סוגיית הש"ס [גם נדפס ס' שארית ישראל חי' על איוה מס' להבחור ישראל מו"ל בהסכמת הג"מ צ"ה אבד"ק ברלין] ועוד מצינו כזה שהג"מ נתנמע (נכד הג"מ יוסף שמואל מוקרקא) נעשה לאב"ד בק"ק מט"ד שהי' בן י"ג שנים מנודל חריפתו (ע"ה"ה הקה"ס):

(י"ה) שם ר' יצחק במו"ה בניציון מקאצק נ"ב מלפנים הי' דרשן שני בבראדי ואח"כ נתקבל למ"מ לק"ק דובנא ומאדמקוב והי' נכד אחיו של הג"מ יעקב אבד"ק לוקאטש וק"ק קאזלי:

(י"ז) ערך מ"ם סי' כ' ר' מנחם מן כ"ץ חתן רש"ך נ"ב והי' בן הג"מ מרדכי כ"ץ אבד"ק סטעפאן וליוצק כהנאון בעל איתן האזרחי:

(י"ג) שם סכ"ז ר' מרדכי משה מרגליות חותן מו"ה שמואל מרגליות, נ"ב פעות הוא וצ"ל חותן ר' מענדל מרגליות:

(י"ה) שם סי' מ"ה ר' משה במהר"ז בהמ"ס מניד משנה נ"ב הי' אבד"ק דראנאטשין ופינקס נכד הג"מ משה אלימלך אבד"ק סטריא אחי הנאונים מו"ה אליעזר ירמיה אבד"ק מיטוויץ ומו"ה יצחק אבד"ק קרילוב בני הג"מ אליקים געץ וצ"ל:

(טו) ערך נ"ן ס"ז ר' נפתלי הירץ ניסוי של אור יקרות נ"ב הוא אב"ד נפטר בזאלקאוו פירח מנחם תצ"א:

ונא להודיעני מתי יגמור ספרו הנחמד בדפוס כי נפשי שוקקת מאוד לראות את

בבר הוכיחו המבקרים שלי התלמיד מהרש"ל ומה שמוכר בספרו כתיאר מורי הוא רק מפני הכבוד של מהרש"ל ומדוע לא ב' שהי' תלמיד הנאון מו"ה שלמה בהג"ט יהודא ליב מלובלין נקרא ר' שלמה ר' י"בזש"ס (ונס מהרש"ל השני), [וכעת נראה למקור רק תי' ומהר"ם וצ"ל מהרש"ל מלובלין ודי בזה. המחבר"ר]:

(ד) שם סי' ת' מו"ה ישעיה סנ"ל הו"ו ע' בית הלוי ווי העמודים, נ"ב המח' הרכיב ב' נאונים ביחד ולפלא על כהד"ג שלא הפריר בין הדבקים הר' ישעיה הלוי בעל בית הלוי הי' נכד הנאון בעל של"ה והשני שמוכר בח"ב אצל הס' ווי העמודים הי' הג"מ שעפשל כהנאון בעל השל"ה ובעל בית הלוי הי' תלמיד הג"מ משה מכריסק אבי הג"מ יוסף אבד"ק ווירדבורג ולהג"מ יעקב שור בהמ"ס בית יעקב ואביו הג"מ יעקב נפטר בקראקא ת"ג זאת תנוכה והי' חתן הג"מ אליעזר חיים אחיו של הג"מ מאניש חיות אבד"ק ווילנא וה"ר ישעיה הנזכר מקודם מצינו אותו בעיר ווילנא אח"כ בערי איטליא פירארה מנמוכה ווירונא אח"כ שב למדינת פולין ונפטר שם בש' תנ"ה:

והג"מ ישעיה במו"ה שעפשל נתקבל בש' כ"ח לימי חייו לאבד"ק פירטה בונצלא לייפניק ופונא ונפטר שם בש' תמ"ט, ונמצא שמו בשו"ת הו"י עה"ג הבי' ושו"ת אכן השם סס"ב, ונדפסו ממנו חי' והנהיגו ע"ס עמק ברכה לוקנו ומתלמידיו היו הג' מהרש"ש והג"מ אברהם במו"ה יהודה אבד"ק אשכנזי סבא"ד (ה) בערך למ"ד סי' א' מו"ה לוי אשכנזי, נ"ב הי' מחכמי בראד ואח"כ תקע אהלו בק' סטאניסלוב ונפטר שם כ"א אלול תקי"ב וחי' ס' עשרת שלמה על מדרשים תמוהים ובניו המה הרב ר' נפתלי והרב ר' נתן מגדולי חכמי בראד וע' אודותם הרבה בחיבורי אנשי מופת: וי"ו) פליטת סופרים ח"א ערך יו"ד סי' כ' מו"ה יהודא ליב חלויש, נ"ב הוא אחי הנאון המקובל מו"ה יעקב המרליש בהמ"ס ספרא דצניעותא דיעקב בני הרה"ג הישיש מו"ה מאיר דנהויון אשכנזי מלובלין חתן הג"מ אברהם מוכר ירקות ונפטר הרב מוהר"ל בלובלין כ"א שבט שנו"ו. [וכ"ה בלוח השממות לח"א ע"ש, המחבר"ר]:

דקדוקי סופרים

את ספרו הנפלא בהופיעו מבית הדפוס באהבתו מוקירו ומכבדו כיפעת חין ערכו
ובזה הנני ידידו ואוהבו נאמנו המתעלם
הרם:
אברהם סנ"ל אימינא

ג.

מכבוד הרה"ג הגדול מעוז ומגדול, מנורה המהורה, מי כמוהו מורה,
דורש קדמוניות קופת הרוכלין מו"ה **זאב וואלף פרידמאן** שלישי"א
דומ"ץ דק"ק מארנא

נ"ה ד' שנות תפ"ח לפ"ק:

שו"ר לכבוד האי גברא ויקרא מו"ה מאנדל קרענגיל הי"ו
ה"ה הרב הה"ג וכו' כש"ת

(ד) ערך ב' בענין אי רבינו בחיי הי'
תלמיד הרשב"א ע"ש הנאון
השו"מ בהסכמתו דכ' כד הקמח מביא
רא' ברורה כי על הפסוק לא יסור
שבט מיהודה מביא רבינו בחיי מה
שהשיב רבו הר"ש לומר א' וכתשו'
הרשב"א ח"ה מביא הויכוח שה"ל עם
הכומר באריכות ע"ש:

(ה) בערך ג' סי' ד' שמציין החיד"א
רק הפמ"א ע"ש, ונמצא לו
ג"כ תשו' באריכות מה שהשיב להשב
יעקב ע"ש סל"ו חיד"א ושם מביא ג"כ
מה שראה בעת שנתגדל אצל חו"ז הנאון
מו"ה העשל ומאריך בשבחו וכנראה מזה
שהי' לומר אצלו [וא"צ דכל זה דבלא"ה
שמו נודע בשערים המצויינים בהלכה
בהרבה ספרי האחרונים וגם החיד"א
בעצמו כ' שיש לו תשובות פנים מאירות
האחרונים ומהם בתשובות פנים מאירות
ח"א, והי' תהנו של הג' מהר"י בעריש
בהג"מ העשל ונתגדל אצלו וכמ"ש
בהג"ה מ"ץ וגם הי' מחותנו של הג"מ
ר"ש ר' חיים ישעי' וכמ"ש בהסכמתו לס'
הלכה ברורה ע"ש, המחב"ר]:

(ו) ערך וי"ו ס"ב מו"ה זאב וואלף הלוי
ע"ש והוא הנאון ר' וואלף
אלעסקר החידוש שכ"ת לא האריך בשבחו
כאשר נודע לכל כעת ע"י ספרו חי'
הרו"ה [וכבר הארכתו בשבחו בח"ב
במערכת ספרים ע"ש, המחב"ר]:

(ז) ערך ח' סי' ג' חוקי' רי סילוא וכו'
לפלא מדוע לא נזכר שהי' גיסו
שר מהר"ם חנינו כנזכר בס' שפת אמת וגם
מצינו לו שהי' שואל אצל הג"מ אלעזר רוקח
אבד"ק א"ד בספרו ארבעה טורי אבן:
שם

אחרשה"ט כנהוג הן בהיותו בקראקא
על האסיפה מהרבנים השמעתיו
כי יש אתי איזה הערות על חבורו
ובקשני להודיע אליי, ואם כי הנני מסופק
אם ימצא בו דבר חדש שעוד לא נתעורר
משום אדם, עכ"ז הנני לעשות חפצו
ואעתיק אותם שכ' על גליון ספרו:

(6) בתחילת התולדות חיד"א כ' כי בן
מו"ב שנה הי' כשהוציא
ספרו שער יוסף ובשנה שאחרי' עשה
אחורי תרעא צ"ע לי כפי מאמרו להלן
במנין הספרים שעשה החיד"א עם כ'
כי השער יוסף נדפס תקכ"ו א"כ הי' בן
מ"ב וא"ל דעוד בכת"י נודע החיבור
א"כ בשעת הדפסתו כבר נודע לו השגת
הגדולים ח"ל להדפיס אחורי תרעא מיד,
[ובאמת נדפס ס' שער יוסף עוד מקודם
זה בש' תקי"ו, ובש' תקכ"ו נדפס פעם
שנית, המחב"ר]:

(7) מה שמביא שמה שהחיד"א בס' חיים
שאל מביא ס' מטה אפרים של
הג' מהרא"ו מרגליות וזה תימא כי
נודע שהם מטה אפרים נדפס אחר
פטירת רומ"מ ואין יתכן זאת? [ואולם
כונתו רק ע"ס מטה אפרים למהר"א
ארויט הספרדי הובא בח"ב אית מ' סי'
צ"ג, המחב"ר]:

(8) ועתה אציין על גוף ספרו מה שהניח
בערך א' בהנה אות ב' צ"ע
על דברי תוס' סוף מנחות שכ' ששם
אני רב הי' כ"ליל ותמה עליהם שאייכו
הי' שמו, ובאמת בזכחים קי"ח אי'
דכ"ליל הי' שמו ע"ש וברש"י [וכבר
נתקן הדבר מעצמי בח"ב ע"ש,
המחב"ר]:

דקדוקי סופרים

מלשון העמ'ז שם והוא פשוט, המחבר"ר]:
(יג) שם סר"מ מו"ה יעקב חאניז וכו'
בהגה' מ"ץ שם והי' ריע להגאון
בעל ח"ץ ע"ש, ואמנם לא מהר"י חאניז
רק בנו מוהר"ם חאניז וכדאי' בת' הח"ץ
בסמ"ז שמעתיק כ"ת וכנודע בס' שאלת
יעב"ץ וגם הוא הי' דרך המבורג כמה שנים
אבל מוהר"י חאניז מעולם הי' בירושלים:
(יג) שם סמ"ז בהגה' מ"ץ מ"ש שהר"י
איועברך חי' ס' באר רחובות
מוזקק קיצור מס' באר רחובות של אחי
המז"ל, לא כן הדבר כי הוא חי' ערש"י
בשם באר רחובות אך אחר פטירת מהר"י
איועברך חי' א' באר רחובות מוזקק
ושמעת' מרננין על המח' שהי' מן
המשכילים אבל באר רחובות של מוהר"י
יש לו הסכמה מהקרבן נתנאל [ועדיין י"ל
דהוא הקצור גם מכאן רחובות הראשון.
המחבר"ר]:

(יד) שם סי' שפ"ט מו"ה ישמעאל הכהן
וכו' בהגה' שם שמיחם הס' זרע
אמת לר' ישמעאל בע"ס הזכרון אבנ
שיטפ' כתב כן כי ס' זרע אמת הוא אחרון
בזמן וכדורו של החיד"א הי' [וכבר תקנתי
הדברים בח"ב, המחבר"ר]:

(טו) שם שצ"ט מו"ה יעקב' סנ"ל הו"ו כו'
בהגה' שם תלמיד מוהרש"ל ומהר"ם
שניהם אינם רק הי' מהר"ש מלובלין
וכמ"ש בס' יוסף אומץ לר"י יו"פא האן
שהי' בזמן השל"ה והוא ג"כ רבו של הכ"ח,
ובאמת צ"ע לפמ"ש כבודו בשם הרב
מו"ה אס"א כשארי' ציון שי"ן סי' צ'
דמהר"ש מלובלין הי' נכד ר' אברהם
מוכר ירקות צ"ע דאין יתכן זאת אחרי כי
מ"א מוכר ירקות צ"ע נודע לנו כלל רק
אחרי פטירת מהרש"ל ונכדו יהי' כ"כ
מפורסם? [את הכל תקנתי בעצמי לקמן
בערך שי"ן סמ"ז ובהגה' מ"ץ דשם ע"ש,
ומה שמתמה על הר' אס"א לק"מ המחבר"ר]:
(טו) ערך ש' סכ"ט וס' מ' לרעתי א' הם
והוא המח' ס' מרכבת המשנה ומש"ש
מערכת המשנה מ"ס הוא [וכבר התקנתי
הדבר מעצמי בח"ב]:

(יו) שם סמ"ז מהר"ש מלובלין וכו' ומש"ש
בהגה' שבין מהרש"ל למהר"ש
מלובלין הי' הרבנים הלבוש והג' ר'
יאסקי מלובלין וכו' ושכח להזכיר גם ר'
אברהם מיכר ירקות וכו' ע"ש [ולא ארע
מנ"ל שהי' אב"ד ומ"ש בשם מהרש"ל
בח"א

(ח) שם סי' למ"ד הר' חיים יעקב וכו' לפי
שהג"מ חיים יעקב לא השאיר
זרע אחריו ראוי להזכירו מעט כאורך כפי
שמוכא בהקדמת ספרו ס' הזכרונות
שהוציא אחיו לאור ואולי נזכר בשה"ג
החדש כי הג' הקדוש נפטר בן ל"א שנים
ינשאר אחריו ס' רכסו ושגבים בכל מקצועות
התורה המעיין שם בהקדמה יתפלא על
רוחב לב המח' ועל רב קדושתו שלא
נודע בחייו כ"כ ובילדותו שהוציא ס'
צדור החיים על הרמב"ם נתפשט בכל קצוי
ארץ וגדולי הדור פלפלו הרבה עמו ואז
הי' בן ח"י שנים וע' יד מלאכי ובשאר
ספרי הספרדיים וגם בספרי החיד"א והוא
נטיפה מן הים נגד המון ספרים שנשאר
אחריו והגאונים המסכימים על ספרו
הקמן על מוסר האריכו בשבחיו הרבה
מאוד ע"ש [ובס' שה"ג החדש לא נמצא
ממנו כלל, המחבר"ר]:

(ט) ערך יו"ד סי' למ"ד ומש"ש בהגה' מ"ץ
אות כ"ב אך למותר הוא דבשעה
שכ' זאת נעלם ממנו מ"ש המחבר בשה"ג
לקמן סי' שצ"ח ואז ראה כי שם הנשרף
הי' שמו ר' ישעי' הלוי והוא ג"כ חי' ס'
באה"מ ואנכי ראיתיו ושם רא נזכר כמעט
שום תשו' כ"א דברי המ"ז והמ"א. [וכ"ה
בלוח השממות לח"א וכן בח"ב ב' סמ"ז
ע"ש ואך מש"ש בשם הש"ץ מק"ב צ"ע בי
הזמן והמקום אינם מסכימות לזה ובודאי
מ"ש בפנקס דחק"ק דשם על נגרא רבא
אחרינא קאי, המחבר"ר]:

(יז) שם סל"ז ר"י הלוי וכו' והוא העתיק
ס' הבזורי וכו' ובהגה' מ"ץ שם
זוה תמוה דהמעתיק ס' הכוזרי הי' הר"י
בר"ש אבן תבון ע"ש והנה שניהם אמת
רק הר"י הלוי העתיק דברי החבר שבהכוזרי
על שפת ערבית ור"י אבן תבון העתיק
דברי הר"י הלוי על שפת לח"ק והמעיין
בספרו הכוזרי יראה שכן הוא. [וכ"ה
בלוח השממות לח"א ע"ש, המחבר"ר]:

(יא) שם סר"ט מו"ה יעקב בק וחי' חק
יעקב ובהגה' מ"ץ כ' שהי'
תלמידו של הב"ח ושכן נראה מה' פסח
סי' תל"ד ונפלאתי מאוד על כבודו וכו'
והאריך מאוד לסתור דברי עד שמסיום
כי חסר אות א' שם בהחי' וצ"ל מהר"ז
וכדאי' שם בב"ח בשם מהר"י ע"ש
[וכאמת התקנתי הדבר בעצמי בח"ב אבל
א"צ לכל זה ורק כי לשון הח"י הוא נעתק

דקדוקי סופרים

בנימן וז"ו ולגיוס מו"ה נפתלי הירץ במו"ה חנוך העניך, המחבר"ר]:
(כ) שם סי' ק' מ"ש שמהר"ם לובלין חתם עצמו בשם ש"ר יצחק אינו כן כ"א מהרש"ל חתם כן [ובאמת נפל כאן טעות וכן כתבתי גם אני בעצמי במערכת שי"ן ובהגה מ"ץ סל"ח ע"ש]:
(ג) שם ערך שי"ן סל"ז שמואל די אבילה והי' חתן המלך בעל אור החיים ז"ל וצ"ע דבם' חפץ ה' הראשון לבעל אור החיים ראיתי שלקח הסכמה ממנו על ספרו והי' אז קודם שעלה לא"י והמסכמים כינו את האוה"ח בשם אברך וכ' עליו שבחים נוראים ולפי הנראה הי' רק קרובו אבל לא חתן והי' קשוי מיני' טובא [וראיתי באוה"ח מקום שהי' חתנו בזוג שני ולק"מ, המחבר"ר]:
ובזה אחתום והנני דו"ש הטוב ומכרי' שיאריך ימים ויוצא מחשבתו לפועל דברי המכריכו בכ"ט:

זאב וואלף פרידמאן

דומ"ץ דק"ק מארנא:

(כח"א ערך ה' סע"ו) שצוה לקהל שיקחו אותו לרב אבל לא רב רבנן, המחבר"ר]:
(יח) ערך שי"ן ספ"א מוהרש"א וכו' ראוי להעתיק כאן דברי הג' בעשות מעיל צדקה בצואתו שכ' על המהרש"א שילאה אדם לעשות חי' כמוהו אם לא שרוח ד' דובר בו [וכבר הבאתי כזאת בחכ"ב, המחבר"ר]:

(יט) פליטת סופרים א' סב"ב ר' אהרן במוהר"א בהמ"ס קרבן אהרן בהמ"ס קצור תו"ח וכו' ואינם אלא א' דקצור תו"ח נקרא קרבן אהרן [גם אני נתכונתי לזה וכאשר הבאתי בחכ"ב, המחבר"ר]:

(כ) שם ערך יו"ד סל"א רי"ט אלגאזי בהמ"ס גמ מקושר וכו' וס' שלמי צבור ושלמי חגיגה וכו' ואמנם שלמי צבור ושלמי חגיגה רק לאביו המה והוא מו"ה יעקב אלגאזי בע"ס ארעא דרבנן: (כא) שם סל"ג מה שייחס לוית חן לגיוס של בעל אור יקרות איננו כ"א לאביו של האור יקרות [ובאמת הוא לר' ארי' ליב בר"ש גרשון ירושלמי ולבנו מו"ה יוסף

ד.

מכבוד ידירי הרה"ט מנהם מענדל קירשבוים שליט"א אנד"ק סקא לא ובעת מו"ץ דק"ק פפד"ט מילידי ק"ק קרא קא

צ"ה ה' ויחי תרס"ב קראקא

כבוד הה"ג חובר חבורים מחובבים דורש קדמוניות וכו' כמוהר"ר מנחם מאנדל קרענגיל שליט"א:

על הרמב"ן לר' מאיר בר' שלמה אבי סאולה ז"ל מתלמידי הרשב"א ע"ש בהקדמה ומובא בשו"ת הרשב"א סי' ער"ב יר"פ בשם בן שהולא ע"ש:
(ג) סי' נ"ה בית יד למאורי נדפס כעת בירושלים ע"י ח"א במכ"ע המאסף ויש בו י"ד שערות:

(ד) סי' ע"ט בן דוד וכו' ובסוף הקדמתו שם כ' שהוא מסשפחת הג"מ משה הייגרליך רבו ודודו של הג' רמ"א והוא הי' בן להג"מ אלעזר שנדב כוס כסף לכייהב"ט הרמ"א ז"ל ואולי זה משה האיש הוא ר' משה שמאריך הובא בצמח דוד בש' שי"ו והרב מסעראצק בס' דו"ד ודורשיו כ' שנפטר בש' שי"ג וז"א כי נמצא עוד בשנת הג"ל שוב עיינתי שם בס':

א

(ה) סי' נ' ראב"י הוא אבי אסף כתבתי על גליון ספרי שה"ג ח"א מערכת א' סקצ"ו אשר הרב ב"י נסתפק בזה בתשובותיו וצינתי ג"כ לתשובת מהר"י מינץ סי' ד ובכללי דרכי הפוסקים לכנה"ג או"ח סצ"ט ובמהדו"ב שם סמ"ב הביא בשם או"ח כלל ע"ג אות י"ד וב"כ הראב"ן, וכ' באבי אסף שלו כ"י וכן משמע בת' נאוני בתראי דהוא הוא ולא אחר ובש"ך יו"ד, סקצ"ו לא משמע כן וצ"ע:

ב

(ו) סי' נ' ביאור הרמב"ן עה"ת ובעת נדפס בווארשא (תרל"ה) ביאור

דקדוקי סופרים

וכו' ומ"כ שנ"ג ש' ר"ה, ומ"ש כ"מ שה"ג
ש' בהנה מ"ץ ס"ק צ"ח שנפטר
ה"א ר' וראי נגדר אחר ס' דו"ד ודורשיו:

ע

(ט) סי' י"ד עדינות חי' ר' שמעון הגדול
וכו' וצ"ע מדוע לא ציין בשה"ג
ח"א מערכת שין סי' קס"א לעיין כאן,
[ואנכי תמ"ה תמ"ה אקרא מדוע לא עיין
מש"ש בהנה מ"ץ ס"ק צ"ד בזה"ל ובס'
דן ירין להקדוש מוהרש"א וצ"ל הביא
ס' עדינות לר"ש הגדול וכו', המחבר]:

פ

יו"ד) סי' קל"ט בהנה מ"ץ תק"פ הג"מ
מאיר נפטר תקצ"ג י"ט תמוז
ובנו בעל פס"ג ד' אייר תקנ"ב וכו'
ופלא בעיני של"ה עכ"פ בפליטת סופרים?
[ובמח"כ עינו המעתו והלא עין רואה
בפליטת סופרים ערך מ' סי' ח' שמו
מפורש ע"ש]:

ש"ן

(י) סי' קצ"ג שפתי ישנים ובהנה מ"ץ
שם ס"ק ס"ה כ' שהוא למו"ה
שבתי מכונה בס' ע"ש וצ"ע דהוא רק
למו"ה דוד גנו [וכבר נתקנו הדברים מעצמי
סוף הס' בק' תקון סופרים ע"ש המחבר]:

ת

(יב) סי' נ"ו בהנה מ"ץ סק"ג הוריות
תוספי הרא"ש, ולא ידעתי מה
הוסיף כבודו הי"ו אחרי שכן העיר
החיד"א בעצמו וכבודו העלה רק לאלו
אשר לא זכר יוסף וישכחהו? [ובמח"כ
גם באן לא למראה עיניו ישפוט הלא
עין כעין יראה דהני נ' תיבות, הוריות
תוספי הרא"ש] הובא רק בפנים הספר
ולשון החיד"א הם, ובתוספת עלי' לא
זכר תוספי הרא"ש כלל, המחבר]:

ונא אל תשיבני ריקם ירדו הדור"ש ומצפה לתשובות

מנחם מענדל קירלשבוים

בסי' רפ"ז מצאתי כ' שהג"מ משה שטארך
ר"י בקראקא ה"א ש"י? וראיתי בתולדות
גדולי ישראל וחכמיו לירדני מר פה"ו
כ' הג"מ משה שטארך הוא ר"מ בר'
יחיאל אחי ר' אלעזר אבי אמו של הרמ"א
ז"ל וכן הוא כתובה על המצבה, ובפנקס
זכר בשם ר' יוסף משה בר' יחיאל ונגרר
אחר דעת הרב מסעראצק שר' משה
היינרליך הוא שנפטר ה"א ש"ג והוסיף
עוד מדילי' שזהו ר' משה בר' אלעזר
ולעומת זה ר' משה שטארך הוא
בן הג"מ יחיאל אחיו של ר' אלעזר
ונפטר י"ט אדר שכ"א, וכבודו הרמה
רוצה להחליט שהוא הג"מ משה לאנדא
וכן הוכיח בעל כלילת יופי ואנכי לא
כן עמד, והנה הג"מ משה היינרליך
הובא ג"כ בשה"ק ח"א מערכת מ' ע"ש:

ג

(ה) סי' למ"ד גלגולי נשמות לרמ"ע (נדפס
פסד"ה חס"ה) ונדפס עוד מקודם
(פרג' תמ"ה) וכעת נדפס בליובלין (תרס"ה)
עם הנה"ה הרב מו"ה ירוחם מאיר ליינר
בשם מאיר עין:

וי"ו) שם בק"א גימטריאות שראה מר"א
מנרמיוזא שרומז ממ"ש כל
מדרשו חו"ל ע"ש, וכעת נדפס ס' ויספר
משה לרב א' מנויארק מונה וחושב בלהם'
בגימטריאות ושכח מ"ש כאן החיד"א בזה:

ז

(ז) בסי' ל"ח אברהם יצחקי נפטר י"ג
סיון תפ"ט וצ"ע על דו"ד
ודורשיו דבסי' תשי"א כ' י"ד סיון תפ"ח
ובסי' תשי"ג כ' מ"ו אלול תפ"ט, [וע"ס
מור וקציעה ח"ב בלוח התקון והשממות
ע"ש, המחבר]:

יו"ד

(ח) סי' כ"מ יבין ובעז שחי' הרשב"ן

דקדוקי סופרים

להוציא חלק אי אפשר

ישוב נכון לקושי' הגאונים בענין אין מסבכין בשברי כלים :

א' בסוכה (י"ג ע"ב) חג הסוכות תעשה לך באספך מנרגך ומיקנך מלמד שמסבכין בפסולת גורן ויקב משא"כ באוכלין וידות אוכלין אין מסבכין. דמקבלין טומאה, ודוקא כשקנן לאכילה ואפי' נמלך עליהן לסיכוך ול"א דבעלה ל' מהשכחו הראשונה והתכן (בניחותא) כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשיגוי מעשה וכו' ע"ש ומקשין המפורשים אין ס"ד לומר כיון דנמלך בעלה ל' מהשכחו הראשונה דמי גרע משברי כלים דבעלה ע"י מעשה ואפ"ה אמרי שם (ע"ו ע"ב) סבכה בכלאי כלים פרש"י מטלניות שאין בהם ג' על ג' אע"ג דהשתא לא מקבלי טומאה כיון דמכלי אחי גורו בה רבנן וכן ארובות המטה נמי דהשתא לא טמאה אלא משום דמכלי קאחי ע"ש, וכ"ש בידות אוכלין דאין כאן שום שינוי רק שנמלך עליהן לסכוך ודאי יש לגזור עליהן דלא מסבכין, וכבר האריכו בזה גדולי האחרונים בשו"ת פרי תבואה ובשו"ת אבני נזר בשם הגאון ר"י מקוטנא ורובים להמציא חילוקים חדשים דיש להקל בטומאת ידות דטומאתן רק מרבויו הוא בא וכן להלק הטומאה התלוי במחשבה ונמלך ממהשכחו הראשונה דעוקר הטומאה מעיקרו וכבוד ידידי היקר הגאון בס' פננת פננת רוצה להלק בשברי כלים בין נשברו ממילא או בידיים. וז"ל תשובתו אלי :

ב"ה כ"ח תשרי תרפ"ח פה דווניסק.

תשובת מכתבו נידן הקושי' מהסוכה (י"ג ע"ב) מהש"ש סבכה בכלאי כלים פסולה כבר כתבתי דהך דסוכה (י"ב ע"ב) בצריפי דלורבנא דמהני התירן ראשי מעדנות ובאמת הוא מקבל טומאה קודם (כלים פ"ב) ועי' נטהרו דמותר לסכך וכמבואר ברמב"ם ספ"ג דסוכה ובתוס' סוכה דמקבל טומאה ג"כ אסור לסכך ע"ש ומהו בשברי כלים ומטלניות וכתבתי לחלק בזה בין נשבר מאליו עדיין נשאר עליהן שם כלי משא"כ נשבר בידיים או פנים חדשות באו לבאן ויראה בהרמב"ם דגבי שאר כלים נקט נשברו נטהרו וגבי כ"ח נקט שבירתן מטהרתן ור"ל דוקא שבירן בידיים אין בהם דין ניסערא וא"ש דברי התוס' חולין כ"ה וזכרים ל"ה גבי כ"ח ולכאורה לא משמע כן בתו"כ פ' שמיני ע"ש ועמ"ש התוס' חולין ע"ו גבי קריעה ע"ש וכו' :

ובזה הגני ידו דו"ש"ת, ה' יוסף ראזין.

ובמה"כ תוה"ק ח"פ דבריהם דחוקים בענין זה כאן ובאם נתן לי הרמן ורשותא, לפתוח פומא קמי אלן אריותא דלוריותא, אחינא דלק"מ, ועפמ"ש הרמב"ם (פ"ה מה' סוכה ה"ב) אין מסבכין בשברי כלים ובליותיהן הואיל והי' מקבלין טומאה שמה יסכך בשברים שעדיין לא טהרו ע"ש ור"ל דלאו כ"ע דונא גמירי ולא בקיאיין בשיעורין כ"כ, אזי יש לגזור דבא לכסות בשברין שעדיין יש בו תורת כלי עליהן וכ"ה כונת רש"י הנ"ל משא"כ הקוצר לסכך דאין בו תורת ידות ומותר לסכך בו, וכן מהלכת קנים אין מסבכין בו עשאן לסיכוך מסבכין בו ולא מצינו דגורין ביי כלל ואין אנו חוששין לזה ושבירת כלים שאני וכנ"ל וכן י"ל כאן לפי ס"ד דנמלך עליהם לסבכין דמסבכין בו :

ועפ"י י"ל דברי מהרי"ל מקושי' הטו"ז ר"ס תרכ"ט במ"ש שלא להניח כלים או שברי כלים על הסכך דחיישי' שמה נטמאו וס"ל דכונתו דתלה הדין בנטמא ממש וזה לא יתכן דאף אם לא נטמאו רק בראוי לקבל טומאה אין מסבכין בו ע"ש ולפמש"ל כונת מהרי"ל לנקוט כלשון הרמב"ם דאין מסבכין בשברים משום דהי' מקבלים טומאה מקודם והשמיט סוף לשון הרמב"ם וסומך על המבין ודו"ק :